

Ambisiøs bok om kognitiv behandling

Staff PH.

Når plager blir sykdom

Kognitiv behandling ved sammensatte lidelser.

121 s, ill. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2009.

Pris NOK 199

ISBN 978-82-7634-785-2

Peer H. Staff er spesialist i fysikalsk medisin og rehabilitering, han er tidligere avdelingsoverlege ved Oslo universitetssykehus, Ullevål, og har vært med på å bygge opp et utdanningsprogram i kognitiv atferdsterapi

(CBT) for fysikalskmedisinere. Målgruppen for denne utgivelsen er uklar, men den er best egnet for somatikere med interesse for håndtering av diffuse sammensatte lidelser.

Det er fire deler: *Fra plager til sykdom, Implementering av kognitiv atferdsrettet behandling i klinisk praksis, CBT og arbeidsrettet rehabilitering* og et forslag til «undersøkelsesbatteri for subjektive helseplager». Staff vil mye her, kanskje for mye. *Når plager blir sykdom* er ambisiøs med en fortung konseptvurdering av plager, sykdom og sykdomsutvikling. Forfatteren forsøker å operasjonalisere *hva* som skal behandles, men benytter begrepene «sammensatte lidelser» og «subjektive helseplager» om hverandre.

Han gjør en grundig drøfting av sykdomsutvikling i lys av filosofiske og litterære betraktninger. Undertegnede savner likevel Banduras «self-efficacy»-teorier og Vlayen & Lintons «fear-avoidance»-modell. Han kommer videre inn på historiske diagnoser, sosiologiske betraktninger om helse og uhelse som funksjon og det at summen av plager i den norske befolkningen synes å være uendret. Denne teoretiske delen er interessant, spesielt betraktningene om helse som funksjon, men den tar for stor plass i forhold til selve implementeringen av den kognitive atferdsrettede behandlingen.

Staff er god når han knytter forbindelsen fra betraktningene om plager og sykdom til den praktiske implementeringen av kognitiv atferdsterapi og anvender Ursin & Eriksens stressmodell fra 2004, «cognititv activation theory of stress» (CATS), til dette. På side 44 heter det at «kognitiv behandling går ut på å utfordre pasientens tanker». Dette gjelder nok for Becks klas-siske annengenerasjons kognitive atferds-terapi, mens tredjengenerasjonens ikke har dette. Han kommer med flere gode prak-

tiske eksempler på kognitiv atferdsterapi både ved utredning og behandling, og denne delen kunne gjerne vært lengre. Kognitiv trening nevnes for øvrig som et genuint element fra Phil Parkers ME-kurs Lightning Process, inspirert av nevrolingvistisk programmering, men er egentlig en kjent teknikk innen kognitiv atferds-terapi som betegnes som «cognitiv rehearsal».

Forfatteren bruker ofte ord som «synes» uten referanser. Noen referanser er også utdaterte. Figurene har en tendens til å dukke opp uten at det er referert til dem i teksten, og undertegnede savner stikkord-liste. Det avsluttende vedlegget med forslag til undersøkelsesbatteri for subjektive helseplager kan diskuteres, men personlig savnet jeg livskvalitetsmålet SF36.

Dette er en spennende, men for ambisiøs utgivelse som omhandler vanskelige og viktige problemstillinger. Det er likevel positivt at det nå har kommet en bok for somatikere om psykologisk kognitiv behandling av sammensatte lidelser. Dette er uttrykk for at utelukkende somatisk tilnærming er utilstrekkelig.

Egil Andreas Fors

Regionalt kompetansesenter for psykosomatikk
St. Olavs hospital

Medisinen i stort

Lown B.

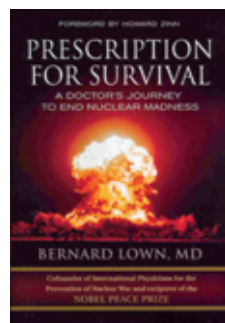
Prescription for survival

A doctor's journey to end nuclear madness.

438 s, ill. San Francisco, CA: Berrett-Koehler

Publishers, 2008. Pris USD 35

ISBN 978-1-57675-482-5

Rudolf Virchows gamle ord «Die Politik ist nichts als die Medizin im Grossen» – politikk er intet annet enn medisinen i stort – rinner lett i hu ved lesing av denne boken. Her forteller Bernhard Lown, grunnleggeren av Interna-

tional Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW) om de fem forrykende årene fra organisasjonen ble dannet til tildelingen av Nobels fredspris i 1985. Gjennom denne legeorganisasjonen ble det slått en bresje i de fastfryste gjensidige fiendebildene som preget den kalde krigen. Lown forteller historien om hvordan han og organisasjonen ble døråpnere på høyeste politiske nivå. Han karakteriserer sin egen rolle som tatt ut av en av Le Carrés spionromaner, som en outsider som plutselig

hadde politisk kontakt helt til topps i fiendens maktapparat.

Han forteller også om sin egen bakgrunn og begrunnelsen for å gå inn i fredsarbeidet. Hans familie emigrerte fra Litauen til USA da han var 14 år gammel. Som ung og fremadstormende lege ble Lown rystet av et foredrag av den britiske fredsaktivisten Philip Noel-Baker, som beskrev farene ved atomkappløpet. Han samlet en gruppe yngre leger i Boston til studiesirkel. Resultatet ble en serie artikler i *New England Journal of Medicine* om de medisinske konsekvensene av kjernefysiske angrep og stiftelsen av Physicians for Social Responsibility (PSR) i 1961. Lown var første president, men etter hvert vendte han tilbake til kardiologien. Her sto han for betydningsfulle fremskritt i behandlingen av plutselig hjertestans, blant annet ved å finne opp eksternt defibrillering.

Lown opplevde den forverrede internasjonale politiske situasjonen i slutten av 1970-årene som suicidal og tok på ny initiativ til et legesamarbeid, denne gang på tvers av jernteppet. I *Prescription for survival* forteller han om alle vanskene han og hans lille gruppe møtte, men også hvordan den internasjonale legebevegelsen på kort tid vokste seg stor og innflytelsesrik. Nærmere 150 000 leger sluttet seg til IPPNW, og foreningen fikk etter hvert betydelig politisk gjennomslag. Tildelingen av nobelprisen var en håndfast anerkjennelse som åpnet ytterligere politiske dører for legene. Høydepunktet er sluttkapitlet med skildringen av møtet Lown og hans russiske kollega Jevgeni Chazov hadde med Sovjetunionens nye leder Mikhail Gorbatsjov i desember 1985. Dette bidro til Gorbatsjovs dristige politiske initiativ for å initiere omfattende atomnedrustning, utspill som etter hvert fikk positive motsvar fra Vesten. Dommegasklokken på forsiden av tidsskriftet *Bulletin of Atomic Scientists* ble stilt tilbake og verden pustet lettet ut.

Historien om disse årene er fortalt med stort engasjement, men balansert av et kjølig intellekt. Dette er en personlig fortelling, med memoarenes uunngeelige subjektivitet. Likevel preges den mest av alt av en forståelse av hvordan politikk på godt og vondt preges av menneskelig psyke og hvor farlig det er å legge vår felles skjebne i hendene på det politiske og militærindustrielle maktapparatet. Dette er spennende lesning om hvordan sosialt og moralsk engasjement hos leger kan bidra til en tryggere og bedre verden.

John Gunnar Mæland

Institutt for samfunnsmedisinske fag
Universitetet i Bergen